

چگونه توانستم میزان علاقه ی دانش آموزان پسر پایه اول دبستان شاهد دزفول را نسبت به درس

قرآن تقویت کنم ؟

نسرین پورمنوچهری

^۱ کارشناسی ، دبیری ادبیات فارسی، دانشگاه دزفول

اداره آموزش و پرورش شهرستان دزفول، آموزشگاه شاهد ال یاسین

ایمیل sogand.ziba1392@gmail.com

چکیده :

قرآن کریم میراث جاودان رسول گرامی اسلام (ص)، چراغ راه حق طلبان و پویندگان مسیر دانش و کمال است. در آموزه‌ها و فرامین دینی نسبت به آموزش و تعلیم این کتاب آسمانی، تاکیدات فراوانی وارد شده است و از آن جایی که دوره ابتدایی، یکی از مهم‌ترین دوره‌های تحصیلی می‌باشد و نقش مهمی در آشنا شدن دانش‌آموزان با عقاید دینی و به‌ویژه آموزش قرآن دارد. بنابراین به عنوان عضوی از خانواده آموزش و پرورش بر خود لازم دانستم تا با شناسایی و رفع موانع ، علاقه و انس دانش آموزان را به کتاب آسمانی مان ، قرآن بهبود بخشم. پژوهش حاضر دریکی از مدارس پسرانه دزفول به روش توصیفی و گردآوری اطلاعات از مقالات و منابع کتابخانه ای و به شیوه اقدام پژوهی در کلاس درس انجام شده و نتایج به دست آمده نشان داد که با استفاده از شیوه های کاربردی و مشارکت و درگیری دانش آموزان در امر آموزش به میزان قابل توجهی علاقه دانش آموزان به درس قرآن و فعالیت های آن بیشتر شده است ؛ و امید است که همکاران با شیوه های خلاق و رفع کسلی و یکنواختی محیط کلاس و تدریس وبا ایجاد محیطی شاداب در کلاس و با ایجاد انگیزه مناسب ، علاقه دانش آموزان را به درس قرآن تقویت کنند.

واژگان کلیدی: دانش آموزان ، قرآن ، انس ، علاقه

۱- مقدمه :

«إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ..این قرآن به راهی هدایت می کند که مستقیم ترین راه هاست. «
(سوره اسراء آیه ۹)

آشنایی با قرآن نه تنها آشنایی با کلام خداست، که این آشنایی، شاهره رهایی از تاریکی جهت رسیدن به نور و روشنایی است. حال چنانچه طلیعه آشنایی افراد با این کتاب آسمانی و ایجاد علاقه مندی به آن، از همان دوران کودکی و خردسالی همراه باشد، پیدایش صفات عالیه در انسان، بسیار سریع تر روی داده و دوام و بقای آن نیز در روش و منش آنان بیش تر و پایدار تر خواهد بود. با توجه به مطالب یاد شده، آشکار می گردد که نقش و جایگاه درس قرآن در تربیت کودکان، به ویژه دانش آموزان پایه اول دبستان، به چه میزان دارای اهمیت است. اما سوال این است که چرا در برخی مدارس علاقه و انس با قرآن کم تر است؟ دلیل و عوامل آن چیست؟ بر این اساس عنوان تحقیق حاضر این است که « چگونه توانستم میزان علاقه ی دانش آموزان پسر پایه اول دبستان شاهد دزفول را نسبت به درس قرآن تقویت کنم؟ » و هدف آن افزایش علاقه دانش آموزان به درس قرآن و فعالیت های آن است.

بیان مسئله

اینجانب نسرين پورمنوچهری با مدرک لیسانس در رشته دبیری ادبیات فارسی و ۱۸ سال سابقه تدریس در آموزش و پرورش دارم. سال تحصیلی ۱۴۰۱ با سمت آموزگار، در پایه اول دبستان پسرانه، شاهد آل یاسین، مشغول به انجام خدمت بودم.

این آموزشگاه در شهرستان دزفول از استان خوزستان، واقع گردیده است. دبستان در یک ساختمان قدیمی است. حیاط دبستان بسیار بزرگ است که در ضلع شرقی ساختمان آموزش مدرسه است و روبروی آن در ضلع غربی سالن نماز خانه قرار دارد. ساختمان آموزش به صورت یک سالن ال مانند است که به محض وارد شدن به سالن در سمت چپ دو اتاق کنار هم واقع شده اند اولی دفتر معلمان و دومی دفتر کار مدیر است بعد از گوشه دیوار اولین کلاس، که کلاس من است قرار دارد و بقیه کلاسها به ترتیب اول ب، دوم، سوم الف و سوم ب و سپس یک آشپزخانه کوچک و ضلع انتهایی سالن دفتر بهداشت، روبروی کلاس سوم ب، دفتر معاون اجرایی و کنارش کلاس چهارم و بعد دفتر معاون پرورشی، کلاس پنجم و سپس کلاس ششم که روبروی کلاس اول الف قرار دارد. حد فاصل کلاس اول الف و دفتر مدیر، جایگاهی برای عکس شهدا تعبیه شده است. دبستان به صورت شیفت ثابت صبح می باشد و با توجه به پسرانه بودن دبستان کادر اداری اقا هستند که شامل مدیر معاون آموزشی معاون اجرایی و

معاون پرورشی است و همچنین خدمتگزار و معلم پایه ششم و پنجم آقا و مابقیه پایه ها خانم هستند. مدرسه شاهد مخصوص خانواده های معظم شهدا، جانبازان و وابستگان درجه یک آنها می باشد؛ و اگر ظرفیت داشته باشد از فرهنگیان هم بر اساس امتیاز ثبت نام می کند. از لحاظ امکانات، مدرسه هوشمند است و تفاوتی چندانی با دیگر مدارس در سطح شهر ندارد اما از لحاظ آموزشی، و گزینش معلم ها، متمایز از مدارس دیگر عمل می کند و همین امر باعث بالا بردن کیفیت آموزش و مطرح شدن آموزشگاه در بین سایر آموزشگاه های شهرستان است. با توجه به موقعیت مدرسه و خانواده های معظم آنها و نظر به این که پایه اول دبستان، در شکل گیری شخصیت انسان، از اهمیت بسزایی برخوردار است. حال چنانچه در این پایه، روش های مورد استفاده در تعلیم و تربیت دانش آموزان، برگرفته از آیات قرآنی و روایات اسلامی باشد، اثر بخشی آن، همواره پایدار و ماندگار است. اینجانب در اوایل سال تحصیلی یاد شده، با مشاهده ی رفتار دانش آموزان کلاس خود در ساعات قرآن متوجه شدم که دانش آموزان به اهمیت آموزش قرآن واقف نیستند و به انجام فعالیت های قرآنی علاقه کمی دارند. یادگیری قرآن، اولویت دارد؛ یعنی ابتدا قرآن، بعد آموزش های مفید دیگر. شعر، هنرها و دانش های مثبت دیگر خوب است، اما برای فرد مسلمان، مقدم بر هر آموزشی آموزش قرآن است. در خصوص اهمیت آموزش قرآن همین بس که امام صادق علیه السلام فرمود:

«به راستی کسی که با قرآن همدم شد، قرآن را با زحمت و اندک اندک حفظ می کند، او را دو پاداش است.»
(عزیزالله عطاردی ۱۴۰۱).

با توجه به اهمیت موضوع به فکر فرو رفتیم که با انجام چه کارها و فعالیت هایی و با چه روش هایی می توانم علاقه و انس دانش آموزانم را نسبت به درس قرآن و فعالیت های آن تقویت کنم؟

اهمیت پژوهش

روایتی است که اگر معلمی به کودکی بسم الله الرحمن الرحیم یاد دهد خداوند آن کودک و آن معلم و پدر و مادر کودک را از دوزخ نجات می دهد. لذا اسلام تاکید زیادی بر تعلیم قرآن به کودکان دارد و رسول خدا صلی الله علیه و آله در حدیثی فرموده اند: «علم در کودکی همانند نقش بر سنگ است و در بزرگی همچون نقش بر روی آب می نویسد» (عاشوری، ۱۳۸۴).

یکی از توصیه های پیامبر (صلی الله علیه و آله) به امت اسلامی این است: «آبوا اولادکم علی ثلث خصال حبّ نبیکم و حبّ اهل بیته و تلاوة القرآن» اولاد خود را بر سه خصلت تربیت کنید: علاقه به پیامبران، علاقه به اهل بیتش و تلاوت قرآن.

آموختن قرآن، تعلیم قرآن، آشنا کردن با قرآن و مانوس کردن با قرآن، یکی از حقوق فرزندان است و از وظایف مهمی است که پدر و مادر باید انجام دهند و اگر کوتاهی کنند، نزد خدا مسئول خواهند بود. این چیزی است که متأسفانه بعضی از آن غفلت می کنند. بعضی ها برای تحصیل و آشنایی فرزندان شان با مهارت های زندگی سرمایه گذاری می کنند؛ اما در آشنایی با قرآن و تعلیمش به آن ها گاهی کوتاهی می کنند (حسن زاده، ۱۳۹۴).

باتوجه به اهمیت آموزش قرآن و اینکه بهترین زمان برای آموزش از سن کودکی می باشد؛ به عنوان یک معلم که با کودکان کم سن و سال سرکار دارم بر خود لازم دانستم که دانش آموزان را نسبت به یادگیری درس قرآن علاقمند کنم. پس با خود فکر کردم با چه روش هایی می توانم دانش آموزانم را به یادگیری درس قرآن علاقمند کنم.

اهداف پژوهش

- آشنا کردن دانش آموزان با قرآن کریم به عنوان کتاب الهی و آسمانی
- آشنا نمودن دانش آموزان با آداب قرائت قرآن و چگونگی احترام به آن
- ایجاد عادت در دانش آموزان به گوش کردن با دقت به لوح های فشرده ی قرآنی
- ترغیب دانش آموزان به حفظ سوره های کوتاه قرآنی
- ایجاد عادت در دانش آموزان، به شنیدن و خواندن پیام ها و داستان های قرآنی

پیشینه نظری

یکی از توصیه های پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله علیه واله) به امت اسلامی این است: ادبوا اولادکم علی ثلث خصال حبّ نبیکم و حبّ اهل بیته و تلاوة القرآن... (۱) اولاد خود را بر سه خصلت تربیت کنید: علاقه به پیامبرتان، علاقه به اهل بیتش و تلاوت قرآن. (حسن زاده، ۱۳۹۴).

مروجی طبسی (۱۳۸۳) نیز در کتاب جامعی با عنوان « حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت (ع) » مطالبی را در هفت فصل، مرتبط با موضوع یاد شده ارائه نموده است. ایشان در فصل پنجم از این کتاب که مربوط به پرورش ایمان و مذهب در فرزندان می باشد، به عناوینی هم چون: ضرورت آموزش قرآن به کودکان، پاداش آموزش قرآن به کودکان، تشویق معلم قرآن و تشویق کودکان به تلاوت قرآن پرداخته و در هر بخش نیز احادیث و روایات ارزشمندی را مرتبط با موضوع یاد شده ارائه نموده است. (مروجی ۱۳۸۳).

از دیگر سو، حضرت علی (ع) نیز فرزندش امام حسن (ع) را این چنین به قرآن سفارش می فرمود: خدا را خدا را، درباره قرآن. مبدا دیگران در یادگیری و فهم قرآن بر شما پیشی بگیرند. (مروجی ۱۳۸۳).

پیشینه عملی

(مصلح امیردهی، ۱۴۰۰) در یک تحقیق پژوهشی تحت عنوان « بررسی راهبردهای افزایش علاقه دانش آموزان به درس قرآن » پژوهشگر به این نتیجه رسیدند که با به کارگیری روشهای ترکیبی و نوین تدریس در درس قرآن، محیط کلاس را از حالت کسل کننده به فعال تغییر و میزان علاقه دانش آموزان به درس قرآن را به حد مطلوب رسانده است.

(کوکبی طاهر و همکاران ، ۱۳۹۷) در یک تحقیق کتابخانه ای تحت عنوان « نقش آموزش و فهم آیات بر انس با قرآن » اظهار دارد که اگر آموزش قرآن به شیوه صحیح صورت گیرد ، مراجعه مکرر به آیات الهی را به دنبال دارد که موجب فهم آیات الهی می شود و در نتیجه انس با کلام الهی را به دنبال خواهد داشت .

(رزاقی ، ۱۴۰۰) در یک پژوهش تحت عنوان « چگونه توانستم علاقه مندی دانش آموزان پایه سوم را به درس قرآن و فعالیت های مربوط به آن افزایش دهم ؟ » اینطور نتیجه گیری می کند که قرآن پیام الهی است که همه انسان ها را به راستی و رستگاری دعوت می کند. از صدر اسلام تا کنون ، آموزش این پیام جاودانه الهی، از مهم ترین اهداف تعلیم و تربیت در میان مسلمانان بوده است . در کشور ما نیز، به اقتضای جایگاه دین اسلام در فرهنگ مردم ایران و جایگاه ویژه قرآن در اعتقادات دینی، باید آموزش قرآن مورد توجه همگان باشد تا شرایط مساعد برای تحقق اهداف این آموزش فراهم آید.

۲- توصیف وضع موجود :

باتوجه به اینکه بنده ۱۸ سال سابقه تدریس دارم ، در مدارس مختلف شاهد این بودم که دانش آموزان اکثرا به یادگیری درس قرآن و فعالیت های قرآنی خیلی علاقه نشان نمی دهند و در واقع از اهمیت آموزش قرآن بی اطلاع هستند و تقریبا خانواده ها هم نسبت به دروس دیگر به درس قرآن کمتر اهمیت می دهند. بنابراین از ابتدای سال تصمیم گرفتم که با توجه به جایگاه قرآن و اهمیت آموزش آن برای این درس برنامه ریزی خاصی را در نظر بگیرم پس با دقت در رفتار دانش آموزان و فعالیت های قرآنی آنها متوجه شدم که علاقه مندی کمی به یادگیری و شرکت در فعالیت های قرآنی دارند به طوری که معمولا هنگام تدریس گوش نمی کنند و باهم صحبت می کنند و علاقه ای به حفظ سوره ها و یا پیام های قرآنی ندارند. پس مشورت گرفتن از مدیر و معاون مدرسه در صدد راهی بودم تا باعث علاقه مندی دانش آموزانم به درس قرآن شوم. پس با خوداندیشیدم که چگونه می توانم ارتباط دانش آموزان و علاقه آنها را نسبت به یادگیری درس قرآن بهبود ببخشم ؟ در این پژوهش آقای گلچین با عنوان مدیر دبستان و آقای زارعی با عنوان معاون پرورشی به عنوان گروه نقاد با من همکاری کردند .

۳- شواهد (۱) :

درسال تحصیلی ۱۴۰۱ ، ۲۵ دانش آموز پایه اول داشتم که با توجه به تجربیات سال های قبل نسبت به علاقه مندی کم دانش آموزان به درس قرآن ، از همان شروع سال تحصیلی بر ای ایجاد علاقه مندی بیشتر به درس قرآن ابتدا به مشاهده رفتار و فعالیت های قرآنی دانش آموزان در ساعت قرآن پرداختم و با مصاحبه با اولیا و همکاران و تبادل نظر با مدیر و معاون متوجه شدم که میزان علاقه دانش آموزان در یادگیری درس قرآن کم است و هنگام تدریس دانش آموزان :

- با هم صحبت می کردند

- بی مورد برای بیرون رفتن از کلاس اجازه می گرفتند
- حتی برخی کتاب درسی قرآن را باخود به مدرسه نمی آوردند
- تمایل چندانی به گوش دادن عبارت ها ، پیام ها و مفاهیم ساده قرآنی از خود نشان نمی دادند
- تمایلی به حفظ پیام های قرآنی و سوره های کتاب قرآن نداشتند
- آیه های قرآن را در هنگام پخش فایل صوتی به صورت منظم خوانی نمی کردند
- به شنیدن داستان های قرآنی تمایل چندانی نداشتند.
- برخی از مادران عدم علاقه فرزندشان را به فعالیت های قرآنی اظهار می کردند
- با آداب احترام به قرآن نا آشنا بودند.

۴- تجزیه تحلیل اطلاعات (یافتن راه حل) :

پس از مشاهده رفتار دانش آموزان در کلاس و تبادل نظر با مدیر و معاون پرورشی ، عوامل مؤثر در ایجاد مسئله شناسایی گردید که به این شرح می باشد.

- خشک و بی روح بودن کلاس قرآن دانش آموزان در پایه پیش دبستانی
- سنتی بودن روش آموزش قرآن به دانش آموزان در سال گذشته
- جایگزین کردن دروس دیگر در ساعت درسی قرآن دانش آموزان در دوره پیش دبستانی
- عدم تشویق دانش آموزان حافظ قرآن در سال گذشته
- عدم توجه و بی اهمیتی اولیای دانش آموزان به درس قرآن
- شرکت ندادن دانش آموزان در اجرای مراسم ها و مناسبت های دینی و مذهبی آموزشگاه در دوره ی
- عدم آشنایی دانش آموزان با اهمیت کتاب قرآن و لزوم یادگیری آن

با توجه به شناسایی عوامل مؤثر در ایجاد مسأله ، در پی آن بودم تا با استفاده از روش های گوناگون ، ضمن برطرف کردن عوامل ایجاد کننده مسأله ، در جهت افزایش میزان علاقه مندی دانش آموزان یاد شده به درس قرآن و فعالیت های مربوط به آن نیز گام های مؤثری بردارم.

برای ایجاد انگیزه جهت یادگیری درس قرآن و تقویت علاقه دانش آموزان به یادگیری قرآن ، از اهمیت قرآن و اینکه کتاب آسمانی ما مسلمانان است و یک مسلمان باید به یادگیری کتاب مقدس خود بپردازد تا با به کار گیری احکام آن در زندگی راه درست را انتخاب کند ؛ صحبت کردم و اینکه شایسته است داستان های قرآنی را بخوانیم تا با اخلاق و سیره بزرگان دینی خود آشنا شویم وشایسته است هنگام تلاوت قرآن گوش دهیم و ساکت باشیم . اما

این روش گفتاری اثر بخش نبود و تنها نتیجه ای که گرفتم این بود که حین پخش صوتی سوره ای اگر چند نفر با هم صحبت می کردند وقتی به آنها اشاره می کردم که سکوت کنند بلافاصله دو یا سه نفری یادآوری می کردند که وقتی قرآن خوانده می شود باید ساکت باشیم و فقط گوش کنیم .

پس از گرد آوری اطلاعات لازم از طریق مطالعه ی کتاب های گوناگون و هم چنین داده های جمع آوری شده از مشاهدات رفتار دانش آموزان و علاوه بر آن بحث و گفتگو و تبادل نظر با مدیر، معاون پرورشی به ارایه مواردی پرداخته شد که شامل راه حل های پیشنهادی زیر می باشد :

- تغییر مکان کلاس درس قرآن در ساعت درسی مربوطه
- استفاده از سیستم رایانه و ویدئو پروژکشن در آموزش درس قرآن
- برگزاری مراسم جشن قرآن ، کتابهای قرآن درسی کادو شده و هدایایی تهیه شود
- برگزاری مسابقات حفظ و قرائت قرآن و اهدا جایزه ی ویژه به حافظان و قاریان قرآن
- قرائت سوره های کتاب همه روزه در شروع ساعت اولیه کلاس
- قرائت قرآن توسط دانش آموزان به صورت گروه های دو یا سه نفره در مراسم ها و مناسبت های گوناگون
- معرفی دانش آموزان قاری قرآن به تمام دانش آموزان مدرسه
- نصب پوستر های زیبا از پیام های قرآنی در کلاس
- تهیه کلیپ های کودکانه قرآنی
- آموزش مهارت های زندگی به دانش آموزان با استفاده از پیام های قرآنی
- اختصاص یک روز در هفته برای تمرین مجازی و دریافت فایل حفظ سوره از دانش آموز و ارائه بازخورد
- اجرای نمایش بر اساس داستان های قرآنی توسط دانش آموزان
- اجرای بازی با کلمات و عبارات های قرآنی برای دانش آموزان
- استفاده از عطر و دیگر مواد خوش بو کننده در کلاس درس قرآن

۵- انتخاب راه حل و اعتبار بخشی :

بدون شک ، میزان موفقیت و تغییری که در وضعیت موجود حاصل می شود ، بستگی به قدرت و توان اثربخشی راه حل ها دارد و نتیجه بخشی راه حل ها نیز، بستگی به جوانب لازم برای تدارک یک برنامه منظم و صحیح در اجرای اقدام پژوهی دارد. و این امر، مرهون دقت ، درایت ، مهارت و هوشمندی اقدام پژوهی می باشد . حال که انتخاب چند راه حل از میان روش های پیشنهادی گوناگون ، نیازمند دقت و درایت خاص می باشد. از این رو، بجا و شایسته است که قبل از انتخاب راه حل ها ، نگاهی گذرا بر نظر شورای برنامه ریزی درسی قرآن داشته باشیم . در بخشی از متن نظر این شورا آمده است : « با توجه به معانی تعلیم و تربیت و نیز خصوصیات روحی و ذهنی کودکان دبستانی ، هر نوع یاددهی و یادگیری باید بر اساس علاقه و پذیرش آنان باشد. بر این اساس ، رویکرد آموزش قرآنی در پایه اول ابتدایی ایجاد علاقه مندی به قرآن و یادگیری آن است.

بنابراین ، انجام هر فعالیتی که زمینه ی آشنایی، علاقه و ارتباط کودکان را با قرآن فراهم سازد و موجب علاقه مندی دانش آموزان به قرآن و یاد گیری آن شود ، آموزش قرآن در این دوره محسوب می گردد. باتوجه به گفته های بالا و تبادل نظر با مدیر و معاون پرورشی از میان راحل های پیشنهادی موارد زیر انتخاب شد

- توجیه اولیای دانش آموزان در خصوص اهتمام ویژه آنان به درس قرآن
- برگزاری جشن قرآن در سالن نماز خانه مدرسه
- ساخت رحل قرآن توسط خود دانش آموزان
- کشیدن نقاشی برای پیام های قرآنی توسط دانش آموزان
- آموزش ماهانه یک سوره از کتاب و تکرار و تمرین آن سوره به صورت روزانه در شروع زنگ اول
- خواندن سوره یا پیام های قرآنی روی صف توسط دانش آموز
- دعوت از دانش آموزان قاری و حافظان قرآن در کلاس درس
- پخش کلیپ های کودکانه قرآنی
- تهیه صوت های کودکانه سوره های کتاب و ارسال در گروه مادران برای تمرین در منزل
- برگزاری مسابقات حفظ سوره های کتاب در فروردین ماه به داوری حافظان و قاریان دانش آموز مدرسه

۶- اجرای راه حل و نظارت :

۱- با توجه به نقش و جایگاه خانواده و اولیای دانش آموزان در تربیت قرآنی آنان ، در اواسط مهرماه جلسه ای برای اولیای محترم تدارک دیدم و در آن جلسه نکات مهم و ضروری را در مورد چگونگی استفاده از فایل قرآن به منظور افزایش یادگیری بهتر دانش آموزان در خصوص سوره ها و داستانهای قرآنی بازگو نمودم ، هم چنین در مورد چگونگی تشویق دانش آموزان برای قرائت سوره ها و داستان های قرآنی توضیحات لازم ارایه گردید. و از آنان خواسته شد تا به طور جدی پی گیر فعالیتهای قرآنی فرزندان خود در خانه و مدرسه باشند.

۲- با کمک والدین و معاون پرورشی و مدیر دبستان در هفته اول آبان ماه جشن قرآن بر گزار شد که تاج های زیبایی مزین به نام سوره ها به همراه پکیج های پذیرایی تهیه شد و از مسئول ستاد نماز شهرستان دعوت به عمل آمد که ایشان با قصه های کودکانه با ظرافت به اهمیت آموزش قرآن پرداختند و سپس استادانه و عملی به آموزش وضو پرداختند و یاد آوری کردند که هر کس هر روز وضو بگیرد و کاملا آداب وضو را فرا گیرد از مدیر جایزه دریافت می کند. با تجلیل از قاریان و حافظان دانش آموز مدرسه زیباترین مشوق ها را به صورت عملی به دانش آموزان معرفی کردند.

۳- برای ایجاد علاقه در زنگ هنر با مقوا رحل درست کردیم و در زنگ های قرآن کتاب را روی رحل دست ساز خود قرار می دادند.

۴- پیام قرآنی را به نوبت به با توجه به موضوع آن به صورت گروهی نقاشی می کردند و در کلاس نصب می کردند و شروع زنگ قرآن پیام ها را هم خوانی می کردند.

۵- برای حفظ سوره ها به ترتیب سوره های کتاب هر روز در زنگ اول ابتدا صوت سوره پخش می شد و سپس همخوانی میکردند و به مرور تا پایان اسفند ماه تمام سوره های کتاب را حفظ کردند.

۶- پخش کلیپ های کودکانه تصویری برای آشنایی با مفاهیم و داستان های قرآنی و صحبت در مورد موضوع آن

۷- شرکت دانش آموزان در برنامه های مناسبی مدرسه ، در برگزاری جشن روز دانش آموز ، اعیاد مناسبی و شروع جلسات سخنرانی های مختلف در مدرسه از تلاوت دانش آموزان کلاس من بهره می گرفتند و همین امر موجب می شد که بچه ها تلاش مضاعفی داشته باشند تا زودتر سوره ها را حفظ کند و بتوانند در مراسمات تلاوت کنند.

۸- به منظور تشویق دانش آموزان به حفظ سوره های کتاب هر چهارشنبه دانش آموز حافظ ، سوره راری صف صبحگاهی تلاوت می کرد.

۷- شواهد (۲) توصیف وضع مطلوب :

با توجه به اجرای راه حل ها در کلاس و نظارت مدیر و معاون آموزشی در مراحل اجرای طرح ، با مشاهده رفتار دانش آموزان به این نکات پی بردم

علاقه بچه ها به قرآن بیشتر شده در زنگ قرآن با هم صحبت نمی کنند .
دانش آموزان برای حفظ سوره ها تلاش می کنند و سوره ها را به ترتیب آموزش حفظ می کنند.
ساعت شروع کلاس بیصبرانه منتظرند تا فایل صوت سوره را پخش کنم و هم خوانی کنند
دریادگیری درست قرائت کوشا هستند تا زودتر بتوانند سوره را برای دانش آموزان سر صف قرائت کنند.
در حفظ پیام ها از هم پیشی می گرفتند .
خودرا برای شرکت در مسابقه حفظ قرآن در سطح مدرسه آماده می کردند
در مراسمات شرکت فعال داشتند

از این بابت مدیر و معاون بسیار اظهاررضایت داشتند و حتی اولیا اذعان داشتند که در منزل برای حفظ سوره ها و مفاهیم قرآنی تلاش می کنند.

۸- ارزیابی نهایی و اعتبار سنجی :

برای کسب اعتبار و اطمینان بیشتر در خصوص اجرای راه حل های انتخابی، با مدیر محترم ، معاون پرورشی و حتی برخی از اولیای دانش آموزان نیز مشورت و تبادل نظر نمودم. در مجموع معیارهای اعتبار یابی این پژوهش به شرح زیر بوده است :

قابل اجرا بودن راه حل های انتخابی

انگیزشی بودن روش ها

ابتکاری بودن بعضی از راه حل های انتخابی

پیش بینی اثر بخش بودن روش های انتخابی در ترغیب دانش آموزان پایه اول دبستان به درس قرآن و متناسب بودن راه حل ها با دوره ی سنی دانش آموزان مورد نظر

به لطف الهی ، راه حل های انتخابی و نتیجه اثر بخشی آنها در رفتار دانش آموزان به میزان بالایی مورد تایید و تحسین مدیر و معاون پرورشی و حتی برخی از اولیای ارجمند قرار گرفت. بنابراین ، تاثیر و اثر بخشی این طرح را در علاقه مند کردن دانش آموزان به درس قرآن را دیدم و با اطمینان بیش تری راه حل های انتخابی را به مرحله اجرا در آورم. و در نهایت همه دانش آموزان کلاس حافظ ، سوره های توحید ، حمد ، کوثر ، کافرون ، ناس ، نصر ، عصر و فلق شدند ؛ و در فروردین ۱۴۰۲ با برگزاری مسابقات حفظ قرآن ، ۲۵ دانش آموز کلاس در این مسابقه شرکت کردند که نفر اول از بین کلاس های اول تا سوم از بین دانش آموزان کلاس من انتخاب شد.

۹- نتیجه گیری و پیشنهادات :

جاذبه قرآن از بعثت تا کنون، دل ها و دیده ها، هوش ها و فکرها، عقول و قلوب را به خود جذب کرده است و این معجزه جاویدان الهی، همواره می درخشد و جلوه این نور خدائی، دل های بسیاری را روشن ساخته و عطر آیات این (مائده ربّانی) از همان آغاز نزول و صبحدم بعثت، جان های مستعدی را معطر کرده است.

آنان که (اهل قرآن) بوده اند، به شکل های مختلف و درباره ی امور گوناگون حیات خویش ، از این (صحیفه نورانی خدایی) بهره جسته و با عمل به این منشور زندگی، سعادت دنیا و آخرت را به دست آورده اند و بدین شکل موجب انس بین فرزندان خود با قرآن شده اند.

نکته ای که در زمینه تعلیم کتاب الهی قرآن و مانوس ساختن آن برای دانش آموزان، مورد توجه قرار گرفت این بود که این آموزش ها به گونه ای مطرح و اجرا شد که، دانش آموزان را وادار به تفکر در موضوعات و مشارکت فعال در یادگیری نمود. یکی از راه های انس و ارتباط کودکان و دانش آموزان با قرآن کریم، تعلیم و تعلم قرآنی آنهاست، تا آنها قرآن را بشناسند و راه های استفاده از قرآن کریم در زندگی خود را بیابند و به واسطه آن به رشد و کمال دست یابند، که با آموزش پیام های قرآنی قابل فهم و ملموس، دانش آموزان، به این هدف نزدیک شدند. نکته مهم این است که اساسی ترین هدف دوره ابتدایی "علاقه به قرآن کریم و انس با آن" است؛ به طوری که هر نوع آموزش، باید به علاقمندی کودک به قرآن بیانجامد و زمینه ساز انس و ارتباط کودک با قرآن شود و انس امری تدریجی است و به مرور ایجاد می شود. بعد از اجرای راه حل ها در کلاس، در پایان سال تحصیلی این انس و علاقه در رفتار و گفتار دانش آموزان به صورت چشمگیری مشهود بود، همچنین گزارش اولیا از رفتار فرزندانشان در منزل نیز شاهد بر این موضوع می باشد. وگواه دیگر حفظ ۸ سوره ی کتاب درسی قرآن توسط تمام دانش آموزان کلاس می باشد.

در نهایت به این نتیجه می رسیم که کودکان را باید از همان سنین کودکی با قرآن و پیام های آن آشنا ساخت و بستری را فراهم نمود تا عزیزان ما با قرآن، این کتاب آسمانی مانوس شوند.

پیشنهادات

- ایجاد انگیزه به روش صحیح برای انس با قرآن
- ارتقاء سطح بینش خانواده نسبت به اهمیت عوامل معنوی فرزندان با ارائه اطلاعات لازم
- فراگیری شیوه های خلاق همراه با بازی در امر آموزش توسط معلمین
- بهتر است در امور قرآنی نیز مانند امور ورزشی، به قرآن آموزان، قاریان، حافظان و عاملان به قرآن مدال ها و نشان های قرآنی هدیه گردد و اهداء هدایا و جوایز نفرات برتر مسابقات قرآنی در مجالس رسمی به صورت مطلوب انجام گیرد.

منابع :

ارکانی بهبهانی حائری، محمود (۱۳۷۹)، فرهنگ تربیت فرزند در اسلام، قم: پیام مهدی (عج)، چاپ اول

حسن زاده، جعفر (۱۳۹۴)، کتاب مشکات، مشهد، قدس رضوی

رزاقی، سعیده (۱۴۰۰)، چگونه توانستم علاقمندی دانش آموزان پایه سوم را به درس قرآن و فعالیتهای مربوط به آن افزایش دهم؟ مجله :
مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی شماره ۴

قرآن مجید

عاشوری، اعظم (۱۳۸۴)، درامدی بر انس با قرآن، مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

عطاردی، عزیزالله (۱۴۰۱)، روایات تفسیری در کلام امام صادق علیه السلام، تهران، موسسه فرهنگی نبأ

کوکبی طاهر، سمیه و همکاران (۱۳۹۷)، نقش آموزش و فهم آیات بر انس با قرآن، مجله : مطالعات قرائت قرآن شماره ۱۱

مروجی طبسی، محمد جواد (۱۳۹۸)، حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت ع، قم، بوستان کتاب

مصلح امیردهی، هادی (۱۴۰۰)، بررسی راهبردهای افزایش علاقه دانش آموزان به درس قرآن، مطالعات کارورزی در تربیت معلم، شماره ۳